

Financijsko izvještavanje za mala i srednja društva u EU

Lesar, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:142344>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANCIJE

Mateja Lesar

ZAVRŠNI RAD
FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA
U EU

Zagreb, 2016.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINACIJE

ZAVRŠNI RAD

FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA U EU

Ime i prezime studenta: Mateja Lesar

Matični broj studenta: 348/12

Mentor: dr.sc. Tamara Cirkveni Filipović, viši predavač

Zagreb, 2016.

ZAHVALA

Zahvaljujem mentorici dr. sc. Tamari Cirkveni Filipović za strpljenje i veliku pomoć tijekom pripreme, izrade i pisanja završnog rada te savjetima koje je podijelila sa mnom.

Zahvaljujem svim predavačima i djelatnicima RRiF Visoke Škole za financijski menadžment koji su mi za vrijeme trajanja studija pomogli u stjecanju znanja o računovodstvenoj struci. Također hvala svim kolegama i kolegicama koji su razdoblje studiranja učinili ugodnijim.

Veliko hvala mojim roditeljima koji su mi omogućili daljnje školovanje te zahvaljujem svojem suprugu na strpljenju i što je bio uz mene.

NASLOV: Financijsko izvještavanje za mala i srednja društva u EU

SAŽETAK: Mala i srednja društva u Republici Hrvatskoj (dalje: RH) i ostalim članicama Europske unije (dalje: EU) predstavljaju značajan udio u ukupnom broju društava. Društva su kategorizirana po kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima. Harmonizacija je postupak ujednačavanja financijskih izvještaja društava različitih zemalja, kako bi se postigao zadovoljavajući stupanj usporedivosti te kako bi se utvrdile granice do kojih se financijski izvještaji mogu razlikovati. U cilju razvoja računovodstvenih standarda koji su prikladni za mala i srednja društva, 9. srpnja 2009. godine objavljena je konačna verzija SMEs standarda (Small and Medium-sized Entities - mala i srednje velika društva) kada su i stupili na snagu.

Mala i srednja društva u Sloveniji primjenjuju slovenske računovodstvene standarde. Ti standardi skup su pravila profesionalnog ponašanja u području računovodstva. Mijenjani su kroz određena razdoblja, a sveukupno ih ima 40.

Mala i srednja društva u Velikoj Britaniji primjenjuju Standarde financijskog izvještavanja za mala i srednja društva Velike Britanije (Financial Reporting standards for smaller Entities, dalje: FRSSE). Te standarde donosi i izdaje Odbor za računovodstvene standarde Velike Britanije (Accounting Standards Board, dalje: ASB). FRSSE sadržava 20 standarda.

KLJUČNE RIJEČI: mala i srednja društva, direktiva Europske unije, računovodstveni standardi, harmonizacija, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

TITLE: Financial reporting for small and medium sized companies in the EU

SUMMARY: Small and medium sized companies in the Republic of Croatia (hereinafter: RC) and other members of the European Union (hereinafter: EU) represent significant part of the total number of business subjects. Companies are categorized as the quantitative and qualitative indicators. Harmonization is the process of comparing and equalizing the financial statements of different countries, in order to achieve a satisfactory degree of comparability and to establish the extent to which the financial statements may differ. In order to develop accounting standards suitable for small and medium companies, 9 July 2009 was the final publication of the standard SMEs (Small and Medium-sized Entities) when they came into effect.

Small and medium-sized companies in Slovenia apply Slovenian Accounting Standards. These standards are a set of rules of professional conduct in the field of accounting. Changed through certain periods, but overall there are 40 standards, which among other things defined the valuation of assets and liabilities.

Small and medium-sized companies in Slovenia apply Financial Reporting Standards for Small and Medium Society of Great Britain (Financial Reporting standards for smaller Entities, hereinafter FRSSE) that 1997 brings and published by the UK Accounting Standards (Accounting Standards Board, hereinafter : ASB). FRSSE contains 20 standards.

KEY WORDS: Small and medium-sized companies, the directive of the European Union, accounting standards, harmonization, International Financial Reporting Standards

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. POJAM I KLASIFIKACIJA MALIH I SREDNJIH DRUŠTAVA.....	4
2.1. Klasifikacija malih i srednjih društava prema računovodstvenoj Direktivi 2013/34	6
2.2. Klasifikacija malih i srednjih društava prema definiciji Europske unije	8
2.3. Klasifikacija malih i srednjih društava prema IASB-u	9
2.4. Klasifikacija malih i srednjih društava prema UNCTAD-u	10
3. HARMONIZACIJA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA MALIH I SREDNJIH DRUŠTAVA U EU	12
3.1. Pojam harmonizacije.....	12
3.2. Uloga europske regulative u harmonizaciji financijskih izvještaja	13
3.2.1. Uloga Direktive 2013/34EU u harmonizaciji financijskih izvještaja.....	15
3.2.2. Uloga MSFI-a u harmonizaciji financijskih izvještaja	16
3.3. Pojam i sadržaj SMEs standarda.....	18
3.3.1. Pojam SMEs standarda.....	18
3.3.2. Sadržaj SMEs standarda	20
4. MODEL FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA U SLOVENIJI	24
4.1. Definiranje malih i srednjih društava u Sloveniji	24
4.2. Primjena slovenskih računovodstvenih standarda	25
4.3. Priznavanje imovine i obveza prema slovenskim računovodstvenim standardima	28
4.3.1. Utvrđivanje vrijednosti imovine.....	28
4.3.2. Utvrđivanje vrijednosti obveza.....	32
5. MODEL FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA U VELIKOJ BRITANIJI.....	33
5.1. Definiranje malih i srednjih društava u Velikoj Britaniji	33
5.2. Primjena standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja društva Velike Britanije.....	34
5.3. Priznavanje imovine i obveza prema FRSSE-vima.....	36
6. ZAKLJUČAK	37
7. POPIS LITERATURE	38
8. POPIS SLIKA I TABLICA	42

1. UVOD

Mikro, mala i srednja društva od velikog su značaja te su pokretač razvoja cjelokupnog gospodarstva i zapošljavanja unutar zemalja članica EU. Čine 99% svih društava. Osiguravaju dva od tri radna mjesta u privatnom sektoru i zaslužna su za više od polovice cjelokupne dodane vrijednosti koju ostvaruju društva EU. Budući da navedena društva ne stvaraju prihode na razini koja je uobičajena za velika društva sa velikim brojem zaposlenih te visokim profitom, svrha njihovog postojanja je da velik broj istih u konačnici ipak predstavlja značajan udio u ukupno ostvarenom dobitku svih društava.

U cilju pronalaska što boljeg rješenja za kategorizaciju društava, postoje različita mišljenja, definicije i iskustva o tome kako ih je najbolje klasificirati, prema uobičajenim kvantitativnim ili kvalitativnim pokazateljima koji se razlikuju ovisno o stupnju razvoja gospodarstva, razlike u pojedinim zemljama i društvima unutar zemlje. U daljnjem tekstu prikazana je klasifikacija društava prema hrvatskom Zakonu o računovodstvu (dalje: ZOR), prema računovodstvenoj Direktivi 2013/34EU, prema definiciji Europske unije, prema Međunarodnom odboru za računovodstvene standarde (eng. International Accounting Standards Board, dalje: IASB) i prema Konferenciji Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju (engl. United Nations Conference on Trade and Development, dalje: UNCTAD). Sve navedene klasifikacije društava teže ka usklađivanju i približavanju financijskih izvještaja sa Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (dalje: MSFI).

Posebnu ulogu u računovodstvu društva imaju financijski izvještaji u čijem se postupku sastavljanja i objavljivanja stvaraju informacije za vanjske aktualne i interne korisnike. S obzirom da svaka zemlja ima specifičnosti po kojima se razlikuje njezin računovodstveni sustav, cilj društava svake zemlje je harmonizirati proces financijskog izvještavanja u svrhu dobivanja kvalitetnih, transparentnih i usporedivih informacija te utvrđivanja stupnja do kojeg se financijski izvještaji smiju razlikovati. Harmonizacija europske regulative uvelike je doprinijela društvima sa stvaranjem jedinstvenog konkurentnog europskog tržišta i stvaranjem efikasnog, integriranog tržišta kapitala EU. Također veliku ulogu u harmonizaciji financijskih izvještaja ima i uvođenje nove računovodstvene Direktive 2013/34EU o godišnjim financijskom izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i srodnim izvještajima za određena društva. Donesena je s namjerom smanjenja administrativnog opterećenja te povećanja usporedivosti financijskog

izvještavanja i usklađivanja s novim računovodstvenim zahtjevima i pravilima koja su definirana u MSFI-evima.

EU je zbog nedovoljne transparentnosti i usporedivosti financijskog izvještavanja uvela obvezu primjene MSFI-a za sva društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje i čije dionice kotiraju na burzi od 1.1.2005. godine. MSFI-e donosi IASB u Londonu, a pomoću njih se harmonizira proces financijskog izvještavanja za mikro, mala i srednja društva. Prihvaćeni su širom svijeta te MSFI-eve mnoge zemlje koriste kao osnovu za svoje nacionalne računovodstvene zahtjeve.

Budući da MSFI-evi iz više razloga nisu bili primjereni za korištenje malim i srednjim društvima, IASB je bio u stalnom traženju pomoći za jednostavnijim rješenjima u financijskom izvještavanju za mala i srednja društva. Tako je 2007. godine izdao Nacrt za javno objavljivanje SMEs standarda, pojednostavljen samostalni set računovodstvenih načela za mala i srednja društva, kojemu je obujam smanjen za 85% u odnosu na MSFI, a na snagu su stupili 9. srpnja 2009. godine.

Sa ciljem usporedbe, u daljnjem tekstu završnog rada prikazan je primjer modela financijskog izvještavanja u Sloveniji i Velikoj Britaniji.

Mala i srednja društva, kako u svim zemljama članicama EU tako i u Republici Sloveniji (dalje: Slovenija) i Velikoj Britaniji igraju važnu ulogu u gospodarstvu. Prema slovenskom Zakonu o trgovačkim društvima (dalje: Slovenski ZTD), društva se u Sloveniji klasificiraju prema pravnom obliku na društva osoba (društva s neograničenom odgovornošću, komanditno društvo i trgovačko društvo) i društva kapitala (društva s ograničenom odgovornošću, dionička društva i komanditna dionička društva). Prema veličini se društva na temelju podataka iz bilance za dvije uzastopne godine, klasificiraju prema broju zaposlenika, ostvarenom neto prihodu od prodaje te ukupnoj aktivi na mikro, mala, srednja i velika društva.

Prema pravnom obliku društva se u Velikoj Britaniji klasificiraju kao: trgovac pojedinac, poslovno partnerstvo, društvo s ograničenom odgovornošću i komanditno društvo. Zakon o društvima Velike Britanije, klasificira društva kao i u Sloveniji na mala, srednje velika i velika društva prema prosječnom broju zaposlenih tijekom poslovne godine, ukupnom prihodu i ukupnoj aktivi.

Cilj završnog rada je prikazati klasifikacije društava prema različitim standardima i direktivama. Također se pojašnjava harmonizacija, te novi pojam SMEs standarda za mala i srednja društva. Kao dodatan primjer financijskog izvještavanja za mala i srednja društva u EU, prikazani su modeli financijskog izvještavanja u Sloveniji i Velikoj Britaniji.

2. POJAM I KLASIFIKACIJA MALIH I SREDNJIH DRUŠTAVA

Mala i srednja društva u RH i ostalim članicama EU predstavljaju značajan udio u ukupnom broju društava. Ta društva ne stvaraju prihode na razini koja bi bila uobičajena za velika društva sa visokim profitima te velikim brojem zaposlenih, no činjenica je da velik broj takvih društava u konačnici ipak predstavlja značajan udio u ukupno ostvarenom dobitku svih društava.

Kriteriji za klasifikaciju društava su različiti te postoje različita mišljenja, definicije i iskustva o tome što se smatra najboljim rješenjem za kategorizaciju društava. Uobičajenim, a ujedno i najprihvatljivijim načinom klasifikacije smatraju se kvantitativni pokazatelji kao što su ukupni ostvareni prihod tijekom poslovne godine, ukupni zbroj aktive i prosječni broj zaposlenih tijekom godine. Također, ovisno o razvoju stupnja gospodarstva, razlikama u pojedinim djelatnostima i društvima unutar pojedine zemlje kriteriji se mijenjaju. Npr. pojam „malo društvo“ u pojedinim zemljama zadovoljava definiciju malog društva, dok u ostalim zemljama koje su na nižem stupnju razvoja gospodarstva mogu biti srednje ili veliko društvo. Osim kvantitativnih pokazatelja postoje i kvalitativni pokazatelji za klasifikaciju društava koje zagovara sve veći broj stručnjaka, te i IASB predlaže da bi se kao kriterij za razvrstavanje trebala koristiti javna odgovornost društva.

U RH društva se klasificiraju prema kriterijima iz ZOR-a¹, gdje su društva razvrstana na mikro, mala, srednja i velika. Razvrstavanje ovisi o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji.

Klasifikacija društva važna je za određivanje je li neko društvo obveznik primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (dalje HSFI) ili MSFI-a. Za sva društva sa sjedištem u RH, ZOR propisuje obvezu primjene HSFI-a, osim za velika društva i sva ona čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri uvršteni na organizirano tržište vrijednosnih papira ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje. Ta društva obvezna su primjenjivati MSFI-e. Srednja i velika društva obvezna su sastaviti i prezentirati cjeloviti set godišnjih financijskih izvještaja koji se sastoji od bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom tijeku, izvještaja o promjenama kapitala i bilješki uz financijske izvještaje. Mikro i mala društva trebaju sastaviti samo bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke.

¹ Zakon o računovodstvu, Pročišćeni tekst, NN 78/15, 134/15, URL: <http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-racunovodstvu> [pristupljeno 23.rujna 2016.]

Mikro društvom se prema ZOR-u smatra ono društvo koje ne prelazi dva od tri sljedeće navedena kriterija:

- a) ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
- b) prihod 5.200.000,00 kuna
- c) prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 10.

Malim društvom se prema ZOR-u smatra ono koje nije mikro i ne prelazi dva od tri sljedeća kriterija:

- a) ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna
- b) prihod 60.000.000,00 kuna
- c) prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 50.

Srednjim se društvom prema ZOR-u smatra ono koje nije ni mikro društvo ni malo i prelazi dva kriterija utvrđena za mala društva, ali ne prelaze dva od tri sljedeća kriterija:

- a) ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna
- b) prihod 300.000.000,00 kuna
- c) prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 250.²

Velikim društvima smatraju se prema ZOR-u sva ostala koja prelaze dva kriterija prethodno određena za srednja društva. Navedenu kategorizaciju prikazuje tablica 1.

² Zakon o računovodstvu, Pročišćeni tekst, NN 78/15, 134/15, URL: <http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-racunovodstvu> [pristupljeno 23.rujna 2016.]

VELIČINA DRUŠTVA	KRITERIJI	IZNOS U KUNAMA
MIKRO DRUŠTVA (trebaju imati ispunjena 2 od navedena 3 kriterija)	Ukupna aktiva	2.600.000,00 kuna
	Ukupan prihod	5.200.000,00 kuna
	Broj zaposlenih	10 zaposlenih
MALA DRUŠTVA (trebaju imati ispunjena 2 od navedena 3 kriterija)	Ukupna aktiva	30.000.000,00 kuna
	Ukupan prihod	60.000.000,00 kuna
	Broj zaposlenih	50 zaposlenih
SREDNJA DRUŠTVA (trebaju imati ispunjena 2 od navedena tri kriterija)	Ukupna aktiva	150.000.000,00 kuna
	Ukupan prihod	300.000.000,00 kuna
	Broj zaposlenih	250 zaposlenih
VELIKA DRUŠTVA (trebaju premašiti barem 2 kriterija za srednja društva)		

Tablica 1: Kriteriji za definiranje društava prema Zakonu o računovodstvu

Izvor: Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, URL: <https://www.google.hr/search?pojam-smes-standarda> [pristupljeno 21.rujna 2016.], prilagodio autor

Prema podacima iz 2015. godine gospodarstvo RH čini oko 154.523 trgovačkih društava. U strukturi trgovačkih društava, velika društava čine nešto više od 1%, dok ostatak čini malo gospodarstvo. Malo gospodarstvo podrazumijeva mikro, mala i srednja društva te obuhvaća oko 100.841 trgovačkih društava koja čine glavni pokretač razvoja cijelog gospodarstva. Njihov je udio u ukupnom broju trgovačkih društava RH oko 99,7% i zapošljavaju oko 68% ukupno zaposlenih u gospodarstvu RH (oko 565.112). Malo gospodarstvo sudjeluje u ukupnom izvozu RH s oko 48,2%, te s 52% u ukupnoj imovini.³

2.1. Klasifikacija malih i srednjih društava prema računovodstvenoj Direktivi 2013/34

Nova računovodstvena Direktiva 2013/34EU usvojena je od Europskog parlamenta i Vijeća EU u lipnju 2013. godine. Direktiva definira godišnje financijske izvještaje, konsolidirane financijske izvještaje i srodne izvještaje za određena društva. Navedena

³ Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, 2014. godina, URL: <http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf> [pristupljeno 23.rujna 2016.]

Direktiva zamijenila je dosadašnju četvrtu Direktivu 78/660/EC o godišnjim financijskim izvještajima i sedmu Direktivu 83/349/EEC o konsolidiranim godišnjim financijskim izvješćima. U toj su Direktivi definirani određeni novi pojmovi vezani uz klasifikaciju društava i njihovu moguću povezanost, koji su usklađeni sa zahtjevima MSFI-a.

Nova računovodstvena Direktiva 2013/34EU uz postojeće kategorije društava klasificiranih na mala, srednja i velika društva uključuje novu kategoriju nazvanu „mikro društva“. Također promijenila je i svote u kvantitativnim obilježjima za klasifikaciju malih, srednjih i velikih društava.⁴

Društva se prema Direktivi 2013/34EU klasificiraju na:

- mikro društva čija ukupna aktiva iznosi 350.000,00 eura, prihod 700.000,00 eura i prosječan broj zaposlenih tijekom godine 10;
- mala društva čija ukupna aktiva iznosi 4.000.000,00 eura, prihod 8.000.000,00 eura i prosječan broj zaposlenih tijekom godine 50;
- srednja društva čija ukupna aktiva iznosi 20.000.000,00 eura, prihod 40.000.000,00 eura i prosječan broj zaposlenih tijekom godine 250;
- velikim društvom smatraju se ostala društva koja prelaze dva od prethodno navedena kriterija za srednja društva.⁵

⁴ Direktiva 2013/34, URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A32013L0034> [pristupljeno 2. Rujna 2016.]

⁵ Ibid, URL: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2014/11_Gulin_2014.pdf, [pristupljeno 2. rujna 2016.]

Unutar EU najviše dominiraju mikro i mala društva kako prikazuje tablica 2.

Vrsta društava	Broj društava	Struktura (%)	Zaposleni (%)
Mikro	19.279.555	91,8	29,6
Mala	1.450.000	6,9	20,8
Srednja	228.209	1,09	16,8
Velika	45.184	0,22	32,8
Ukupno	21.002.956	100%	100%

Tablica 2: Struktura društava u EU

Izvor: Računovodstvena regulativa 2013/34, URL: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2014/11_Gulin_2014.pdf [pristupljeno 1. rujna 2016.]

2.2. Klasifikacija malih i srednjih društava prema definiciji Europske unije

U suradnji i konzultacijama s državama članicama EU, poslovnim organizacijama i stručnjacima iz EU te na temelju zaključaka otvorenih konzultacija putem interneta Europska komisija definirala je preporuku kriterija za određivanje oblika društva. Preporuka se primjenjuje od 1.1.2005. i zamjenjuje staru preporuku 96/280/EC te je upućena svim zemljama članicama EU, Europskoj investicijskoj banci i Europskom investicijskom fondu.⁶ Prema toj definiciji društva se klasificiraju na mikro, mala i srednje velika društva kako je prikazano u tablici 3.

⁶ Klikovac, A. (2008.). Klasifikacija računovodstvenih subjekata. U: Njavro, Đ., ur., Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Klasifikacija poslovnih subjekata prema definiciji Europske komisije, Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb, 2008.

Kategorija društava	Broj zaposlenih	Ukupni prihod	ILI	Ukupni zbroj bilance
Srednja	< 250	≤ 50.000.000 €	ili	≤ 43.000.000 €
Mala	< 50	≤ 10.000.000 €	ili	≤ 10.000.000 €
Mikro	< 10	≤ 2.000.000 €	ili	≤ 2.000.000 €

Tablica 3: Klasifikacija društava prema definiciji Europske komisije

Izvor: Ana Klikovac, Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji [pristupljeno 2. rujna 2016.]

U svrhu harmonizacije financijskog izvještavanja od 1.1.2005. godine zahtjeva se primjena MSFI-a za društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje i čijim se vrijednosnim papirima trguje na reguliranom tržištu bilo koje zemlje članice. Navedenom Uredbom zemlje članice unutar svog zakonodavnog okvira mogu odrediti hoće li dopustiti ili zahtijevati od društva čijim vrijednosnicama se ne trguje na financijskom tržištu da sastavljaju svoje financijske izvještaje prema MSFI-ima te da sastavljaju konsolidirane i /ili pojedinačne financijske izvještaje prema MSFI-ima.

Iz navedenog proizlazi da EU koristi kvalitativne kriterije kod određivanja koja društva imaju obvezu primjenjivati MSFI-e te klasificira društva u sljedeće dvije skupine: kotirajuća društva i nekotirajuća društva.

2.3. Klasifikacija malih i srednjih društava prema IASB-u

IASB je utemeljen u Londonu, a sa svojim djelovanjem započeo je 2001. godine. Navedeni Odbor se obvezao razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, globalnih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima opće namjene. U ostvarivanju tih ciljeva, IASB

surađuje s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se postiglo zbližavanje računovodstvenih standarda diljem svijeta.⁷ Godine 2003. pokrenut je projekt pod nazivom SMEs standardi. Cilj IASB-ovog projekta je bio razviti posebne računovodstvene standarde za mala i srednja društva te se SMEs trebaju bazirati na konceptima iz okvira IASB-a, načelima i smjernicama iz MSFI-a. Odluka IASB-a je definiranje društava koja će koristiti standarde za mala i srednje velika društva prilikom čega se koriste kvalitativne karakteristike što je prvenstveno princip „javne odgovornosti“. Prema tome, standarde za mala i srednja društva trebaju koristiti samo ona društva koja nemaju javnu odgovornost. Princip „javne odgovornosti“ treba biti osnovna karakteristika za određivanje koja društva trebaju koristiti IASB-ove SMES standarde.⁸

Društvo ima javnu odgovornost:

1. ako postoji visok stupanj vanjskog interesa za subjekt od strane ulagača
2. ako društvo ima društvenu odgovornost zbog prirode svog posla
3. ako velika većina vlasnika udjela ovisi o eksternom financijskom izvještavanju te ako nemaju nikakav drugi način prikupljanja podataka o društvu⁹.

U veljači 2005. od strane IASB-a donesena je odluka da se termin „mala i srednja društva“ zamijeni terminom „društva bez javne odgovornosti“, međutim IASB i dalje koristi termin SMEs.

2.4. Klasifikacija malih i srednjih društava prema UNCTAD-u

Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju UNCTAD osnovana je 1964. godine na sjedištem u Ženevi, te se smatra glavnim organom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. Utemeljena je radi unaprjeđenja međunarodne trgovine te ubrzanja globalnoga ekonomskog razvoja, poglavito integracije zemalja u razvoju i svjetske ekonomske tokove. Obuhvaća 194 zemlje članice.¹⁰ Cilj organizacije je povećati obujam trgovine, investicija i

⁷ Međunarodni odbor za računovodstvene standarde IASB, URL: https://www.google.hr/međunarodni_odbor_za_računovodstvene_standarde, [pristupljeno 5.rujna 2016.]

⁸ Klikovac, A., (2008). Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Kronologija IASB-ovog projekta za izradu računovodstvenih standarda za mala i srednja poduzeća, str. 105, MATE, Zagreb

⁹ Ibid., str. 106

¹⁰ UNCTAD, URL: <http://unctad14.org/EN/Pages/The-Conference.aspx> [pristupljeno 23.rujna2016.]

mogućnosti razvoja zemalja u razvoju kao i pomoć njihovim naporima da se integriraju u svjetsku ekonomiju na ravnopravnoj osnovi.

UNCTAD društva klasificira kombinacijom kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja. Prema UNCTAD-u društva se mogu podijeliti u četiri skupine:

1. Mikro društva koja imaju od jednog do pet zaposlenika, nemaju zaposleno računovodstveno osoblje i proizvode jednostavan proizvod ili uslugu.
2. Mala društva koja imaju od šest do 50 zaposlenika, jednostavan računovodstveni sustav praćenja poslovanja i provode nekoliko vrsta aktivnosti na nekoliko različitih lokacija.
3. Srednje velika društva imaju od 51 do 250 zaposlenika, razvijenu računovodstvenu strukturu i nekoliko proizvodnih linija.
4. Velika društva imaju više od 250 zaposlenika i visoko sofisticiran računovodstveni sustav.¹¹

¹¹Klikovac, A., (2008). Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Klasifikacija poslovnih subjekata prema UNCTAD-u, str. 60, MATE, Zagreb

3. HARMONIZACIJA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA MALIH I SREDNJIH DRUŠTAVA U EU

Mikro, mala i srednja društva od velikog su značaja te su pokretač razvoja cjelokupnog gospodarstva i zapošljavanja unutar zemalja članica EU. Čine 99% svih društava. Osiguravaju dva od tri radna mjesta u privatnom sektoru i zaslužna su za više od polovice cjelokupne dodane vrijednosti koju ostvaruju društva EU.¹²

3.1. Pojam harmonizacije

U postupcima poslovnog odlučivanja računovodstvo je osnovni izvor informacija za aktualne i potencijalne korisnike, gdje posebnu važnost ima financijsko izvještavanje u čijem se postupku sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja stvaraju informacije za vanjske korisnike. Navedeno područje regulirano je računovodstvenim standardima koji imaju cilj harmonizirati proces financijskog izvještavanja, a sve u svrhu dobivanja kvalitetnih, transparentnih i usporednih informacija.¹³

Harmonizacija je postupak uspoređivanja i ujednačavanja financijskih izvještaja društava različitih zemalja, kako bi se postigao zadovoljavajući stupanj usporedivosti te kako bi se utvrdile granice do kojih se financijski izvještaji smiju razlikovati.

Svaka zemlja ima specifičnosti po kojima se razlikuje računovodstveni sustav te zemlje koji je odraz institucionalnog okvira što uključuje njezin pravni sustav, porezni sustav kao dominantnu strukturu financiranja i vlasništva koju koriste društva. Neke od različitosti u računovodstvu su: zakonski propisi, forma i sadržaj financijskih izvještaja, uobičajena računovodstvena praksa, pravila tržišta kapitala, porezni propisi i dr.

S obzirom na značenje kakvo danas mikro, mala i srednja društva imaju, nameće se pitanje njihova računovodstvena okvira financijskog izvještavanja. Direktive i standardi uglavnom se odnose na velika društva, pa se pojavljuju problemi kod primjene za mikro, mala i srednja društva.

¹² Europski parlament, URL: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.2.html [pristupljeno 23.rujna2016.]

¹³ Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, Sveučilište u Splitu, prilagodio autor

Iz navedenog proizlazi dvojba treba li prepustiti financijsko izvještavanje prethodno navedenih društava nacionalnom zakonodavstvu ili izraditi standarde na međunarodnoj razini.

Osnovno pitanje koje se postavlja u svezi s računovodstvenim standardima za mikro, mala i srednja društva jest trebaju li uopće posebni standardi te, ako trebaju, koja je njihova prednost u odnosu na MRS-eve.¹⁴

Neki od konkretnijih razloga za harmonizaciju financijskih izvještaja su:

- manji troškovi jer nije potrebno sastavljati financijske izvještaje prema različitim setovima pravila
- mogućnost pristupanja tržištima kapitala, vjerodostojnost i razumljivost informacija
- mrežne eksternalije (pojedinačne koristi više se očituju s povećanjem brojne koristi)
- tržišta kapitala su globalna i investicijski kapital se može nesputano kretati iz zemlje u zemlju

Dakle, harmonizaciju zagovaraju tri skupine: regulatori računovodstvenog sustava, sastavljači financijskih izvještaja i korisnici financijskih izvještaja. Uključuju se dva važna procesa, a to su usklađivanje nacionalnih standarda s MSFI-evima i proces usklađivanja MSFI-a s američkim GAAP-ovima.¹⁵

3.2. Uloga europske regulative u harmonizaciji financijskih izvještaja

Računovodstvena regulativa je izraz koji se često koristi u računovodstvenoj literaturi i praksi, a ima korijen u latinskoj riječi *regula* koja označava pravila, propise, uredbе, načela i standarde za vođenje poslovnih knjiga, sastavljanje financijskih izvještaja, vrednovanje ili uopće propisivanje računovodstva.¹⁶ Može se definirati na nacionalnoj ili međunarodnoj razini jednim od dva pristupa: zakonima i propisima sličnim zakonima i načelima ili standardima računovodstvene profesije. Prema tome, sadržaj računovodstvene regulative

¹⁴ Mrša, J., Računovodstveni standardi za mala i srednje velika poduzeća, zbornik radova, simpozij HZRIF, Pula, svibanj 2004.

¹⁵ Klikovac, A., (2008), Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Harmonizacija financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u EU, str. 103, MATE, Zagreb

¹⁶ Gulin, D., Razvoj računovodstvene regulative u svijetu i Republici Hrvatskoj, URL: http://web.efzg.hr/dok/RAC/Razvoj_regulative_u_svijetu.RH.pdf, [pristupljeno 19. Rujna 2016.]

čine zakonski propisi (uredbe, odluke, pravilnici ili direktive) ili računovodstveni standardi (US GAAP i MSFI).

Na nacionalnoj razini računovodstvo se može regulirati jednim od sljedećih modela:

1. Zakonskim propisima,
2. Zakonima i nadnacionalnim propisima,
3. Zakonima, nadnacionalnim zakonskim propisima i računovodstvenim standardima i
4. Zakonima i računovodstvenim standardima.¹⁷

Modeli 2, 3, 4 rezultati su procesa harmonizacije računovodstvene regulative. Predmet današnjeg procesa harmonizacije su izlazne računovodstvene informacije koje se putem financijskih izvještaja pružaju korisnicima.

Kao prvi primjer harmonizacije na međunarodnoj razini spominje se uvođenje sustava dvojnog knjigovodstva koji je 1458. godine opisao Benedikt Kotruljević, a koji vrijedi i danas.

Time je na međunarodnom planu već postignuta harmonizacija tehnike evidentiranja ulaznih informacija. Razvoj harmonizacije računovodstvene regulative na europskom prostoru može se podijeliti u tri faze:

1. Faza Napoleonovih zakona od 1807. – Napoleonovim trgovačkim zakonom započela je prva faza harmonizacije čime je uvedena obveza sastavljanja bilance i izvještaja o dobiti
2. Faza direktiva od 1978. (IV. i VII. Direktiva) – druga faza harmonizacije gdje su dogovoreni pravni instrumenti harmonizacije tadašnje EU i uvođenje direktiva koje se odnose na računovodstvo
3. Faza računovodstvenih standarda od 1995. (US GAAP, osamdesete godine i MRS-ove) – obvezno sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja prema MSFI-a za društva čijim se vrijednosnicama trguje na burzi za sve članice EU od 1. siječnja 2005.¹⁸

Ciljevi harmonizacije računovodstvene regulative su stvaranje jedinstvenog konkurentnog europskog tržišta i stvaranje efikasnog, integriranog tržišta kapitala za EU. Na proces harmonizacije EU utjecali su i vanjski čimbenici izvan granica EU, posebice SAD.

¹⁷ Gulin, D., Razvoj računovodstvene regulative u svijetu i Republici Hrvatskoj, URL: http://web.efzg.hr/dok/RAC/Razvoj_regulative_u_svijetu.RH.pdf [pristupljeno 19. Rujna 2016.]

¹⁸ Povijesni razvoj računovodstva, URL: <https://www.google.hr/search?q=razvojracunovodstvene+regulative> [pristupljeno 29. rujna 2016.]

3.2.1. Uloga Direktive 2013/34EU u harmonizaciji financijskih izvještaja

Harmonizacija financijskih izvještaja EU značajno je napredovala uvođenjem tadašnje Četvrte i Sedme Direktive EU koje su postavile ujednačeni sustav računovodstvenih načela i propisale izgled financijskih izvještaja. Četvrta Direktiva prva je sadržavala najopširniji set računovodstvenih pravila unutar okvira EU. Sedma Direktiva odnosila se na konsolidirane financijske izvještaje te je zahtijevala konsolidaciju za grupu društava iznad određene veličine i reviziju.

Budući da četvrta i sedma Direktiva nisu postigle zadovoljavajući stupanj usporedivosti financijskih izvještaja na razini EU, 26. lipnja 2013. godine usvojena je nova računovodstvena Direktiva 2013/34EU o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i srodnim izvještajima za određena društva. Nova računovodstvena Direktiva regulira financijsko izvještavanje na razini EU. Prethodne direktive često su bile opterećenje za srednja, mala, a posebice mikro društva pa je nova Direktiva 2013/34EU donesena s namjerom smanjenja administrativnog opterećenja te povećanja usporedivosti financijskog izvještavanja.¹⁹ Usvajanje iste, bilo je nužno kako bi bila usklađena s novim računovodstvenim zahtjevima i pravilima koja su definirana u MSFI-evima. Nova Direktiva sadrži jedanaest poglavlja od opsega, definicije i kategorije društava i grupa do završnih odredaba. Uz postojeće kategorije društava, uvedena je nova kategorija tzv. mikro društava te se mijenjaju svote u kvantitativnim obilježjima za klasifikaciju društava. Kriteriji su smanjeni u odnosu na odredbe dotadašnje Četvrte direktive.

Nova Direktiva 2013/34EU i dalje definira obvezu sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja, odnosno bilance, računa dobiti i gubitka i bilješki uz financijske izvještaje koji trebaju istinito i objektivno prikazivati financijski položaj tj. uspješnost poslovanja društva. U slučaju potrebe za dodatnim informacijama trebaju se objaviti bilješke uz financijske izvještaje.

Zemljama članicama EU, novom Direktivom je i dalje dopušteno da svim kategorijama društava dopusti ili propiše utvrđivanje vrijednosti dugotrajne imovine prema revaloriziranim svotama, pri čemu se ti učinci trebaju evidentirati u revalorizacijske pričuve. Uz to, dopušta i

¹⁹ Eur-Lex, Directive 2013/34 EU of the European Parliament and of the Council, URL:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034> [pristupljeno 29. rujna 2016.]

zemljama članicama utvrđivanje vrijednosti financijskih instrumenata, uključujući i derivativne instrumente prema fer vrijednosti.²⁰

3.2.2. Uloga MSFI-a u harmonizaciji financijskih izvještaja

Zbog nedovoljne transparentnosti i usporedivosti financijskog izvještavanja EU je Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća uvela obvezu primjene MSFI-a u skladu sa Uredbom za sva društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje i čije dionice kotiraju na burzi od 1.1.2005. godine.²¹ Razvoj MSFI-a ukazuje na transformaciju financijskog izvještavanja s multinacionalnih računovodstvenih standarda prema jedinstvenim svjetskim računovodstvenim standardima. MSFI-e donosi IASB u Londonu. MSFI-evima se harmonizira proces financijskog izvještavanja za mikro, mala i srednja društva. Nastali su kao posljedica kritika i nedostataka koje su „veliki“ MSFI-evi imali u primjeni za mala i srednja društva. Trebalo je dosta vremena od ideja o potrebi izrade MSFI za mala i srednja društva, do realizacije istog.²² Sklapanjem sporazuma IASB-a i Odbora za računovodstvene standarde financijskog izvještavanja (Financial Accounting Standards Board – FASB) 2002. godine MRS-evi se približavaju US GAAP-ovima, a 2003. godine započinje prva primjena MSFI-a. Ciljevi primjene MSFI-a bili su sljedeći:

- razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka;
- unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda; i
- aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do

²⁰ Cirkveni, Tamara, Što donosi nova računovodstvena Direktiva 2013/34/EU, RRiF, br. 12/13

²¹ Cirkveni Filipović, T., Predavanje-prezentacija: Harmonizacija financijskog izvještavanja i razlike u financijskom izvještavanju zemalja članica EU, RRiF, Zagreb, 2015.

²² Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, Sveučilište u Splitu, prilagodio autor

približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima.²³

Obvezna primjena MSFI-a je od 1.1.2005. godine za sva društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje i uglavnom društva koja kotiraju na financijskom tržištu EU prilikom sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja. Trenutno je prihvaćen širom svijeta te MSFI-eve mnoge zemlje koriste kao osnovu za svoje nacionalne računovodstvene zahtjeve. Također priznati je i od Europske komisije i brojnih drugih nacionalnih tijela. Prihvaćaju ga mnoge burze i regulatori koji dozvoljavaju stranim ili domaćim društvima da predaju financijske izvještaje sastavljene prema MSFI-evima. U svijetu i u RH koristi se 32 MSFI-a. Sistematizacija kao i formalna struktura računovodstvenih standarda ovisi o specifičnosti potreba za praćenjem ekonomskih tokova na određenoj nacionalnoj razini. Iz tog razloga nastaju razlike u pogledu broja i sadržaja računovodstvenih standarda pojedinih zemalja.²⁴

Skraćeni financijski izvještaji, čije sastavljanje dozvoljavaju direktive za mala društva, još uvijek nisu dovoljni za rješavanje problema financijskog izvještavanja malih i srednjih društava.²⁵

MSFI sadrži: MSFI, MRS, tumačenja IASB-a.²⁶

MSFI-evi se prema odluci Vijeća Europe, moraju ugraditi u zakone zemalja članica EU što za odgovornost snosi svaka od zemalja. Primjena standarda daje najveće prednosti zbog transparentnosti, ugodnosti za potencijalne investitore i prestižni sustav mjerenja. Transparentnost omogućuje da su financijska izvješća u potpunosti usporediva sa izvješćima društava drugih zemalja. Pogodnost za potencijalne investitore omogućuje inozemnim ulagačima lakše prepoznavanje i usporedivost izvještaja sa zemljom iz koje dolazi. Prestižni sustav mjerenja primjenom MSFI-a omogućuje usporedivost prihoda,

²³ Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Hanfa, URL:

<http://www.hanfa.hr/MeunarodniračunovodstvenistandardiiMeđunarodnistandardifinancijskog.pdf>

²⁴ Marenić, D., Zukolo, A., Međunarodni računovodstveni standardi u funkciji regulacije međunarodnog tržišta kapitala, SeminarSKI rad, Osijek, 2014.

²⁵ Tadijančević, S., Usklađenost financijskog izvještavanja i revizije u Hrvatskoj s pravnom stečevinom EU-a, zbornik radova XL. Simpozija HZRIF, Pula, 2005.

²⁶ Mamić Sačer, I., Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja, URL:

<http://web.efzg.hr/dok/RAC/kzager//Predavanje%206.pdf> [pristupljeno 29.rujna 2016.]

rashoda, imovine, obveza, novčanog tijeka i dr. i njihovih elemenata neovisno o zemlji u kojoj je društvo registrirano ili u kojoj je transakcija obavljena.²⁷

3.3. Pojam i sadržaj SMEs standarda

3.3.1. Pojam SMEs standarda

Financijsko izvještavanje za mala i srednja društva dugo je vremena bilo regulirano nacionalnim regulativama, zakonima i standardima. Neke zemlje razvile su vlastite standarde za mala društva, a neke su sva društva obvezivale na primjenu punog seta MSFI-a, bez obzira na veličinu društva i specifičnost informacijskih zahtjeva.²⁸ IASB je bio u stalnom je traženju pomoći za jednostavnijim rješenjima u financijskom izvještavanju za mala i srednja društva. MSFI-evi iz više razloga nisu bili primjereni za korištenje malim i srednjim društvima. Neki od razloga su npr. da korisnici financijskih izvještaja malih i srednjih društava trebaju manje informacija od korisnika društava koja kotiraju na burzi, namijenjeni su prije svega vlasniku koji je istodobno u funkciji direktora te je njihov odnos troškova i koristi u mnogočemu nepovoljniji u odnosu na velika društva, mala društva ne raspoložu s dovoljno stručnih računovođa itd. Zbog navedenih razloga, IASB je u srpnju 2001. godine po prvi puta razmatrao sa SAC-om potrebu stvaranja posebnih računovodstvenih standarda za mala i srednja društva, dok je 2003. godine pokrenuo projekt donošenja SMEs-a kao alternativu za MSFI-eve. Cilj projekta bio je razvoj računovodstvenih standarda koji su prikladni za mala i srednja društva. Budući da su podaci o poslovanju malih i srednjih društava potrebni kako njihovim vlasnicima za upravljanje, financijskim institucijama u slučaju pozajmljivanja novca, ali i državnim organima u definiranje gospodarskih agregata i nadasve porezne politike, nije bilo alternativa ideji izrade posebnih MSFI za mala i srednja društva.²⁹ Pritom se klasifikacija društava odvija prema kvalitativnim karakteristikama tj. javnoj odgovornosti jer su postojale mnoge prepreke prilikom harmonizacije, između kojih je bilo i neujednačenost kriterija za razvrstavanje malih i srednjih društava, gdje se nametnulo pitanje, treba li prihvatiti kvantitativne ili kvalitativne pokazatelje. 2007. godine IASB je izdao Nacrt za

²⁷ Marenčić, D., Zukolo, A., Međunarodni računovodstveni standardi u funkciji regulacije međunarodnog tržišta kapitala, SeminarSKI rad, Osijek, 2014.

²⁸ Ramljak, B., Žager K., Stanje i razvoj financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća u RH i EU, URL: <http://www.google.hr/url?RamljakZagerclanakRIF2013>. [pristupljeno 21. rujna 2016.]

²⁹ Ibid.

javno objavljivanje SMEs standarda, pojednostavljen samostalni set računovodstvenih načela za mala i srednja društva, kojemu je obujam smanjen za 85% u odnosu na MSFI. Prema stajalištu povjerenika EU, upitna je njihova potpora, iz razloga jer smatraju da Nacrt SME-s standarda nije dovoljno pojednostavljen da bi bio prikladan za primjenu u većini malih i srednjih društava EU. Nacrt je kreiran na temelju potreba društva koje ima 50 zaposlenih radnika.

Konačna objava SMEs standarda, kada su i stupili na snagu je 9. srpnja 2009. godine, što je vidljivo u tablici 4.

Mjesec/godina	Povijest projekta MSFI za mala i srednja društva
Rujan 2003.	Elaborat o svjetskim kreatorima računovodstvenih standarda
Lipanj 2004.	Dokument za diskusiju – Preliminarna razmatranja računovodstvenih standarda za mala i srednja društva
Travanj 2005.	Upitnik za osoblje o mogućim modifikacijama priznavanja i mjerenja za MSP
Listopad 2005.	Javna rasprava sa članovima IASB-a o mogućim pojednostavljenjima priznavanja i mjerenja
Siječanj 2006.	Radna skupina pregledava kompletirani Nacrt i daje preko 80 pisanih preporuka IASB-u (oko 75% toga je inkorporirano u objavljenom Nacrtu)
Veljača 2007.	Nacrt MSFI za MSP objavljen je za javnu raspravu. Rok za davanje komentara je bio 30. studeni 2007.
Lipanj 2007.	IASB pokreće sveobuhvatan program testiranja predloženog Nacrta
Studeni 2007.	Rok za komentare na Nacrt i testiranje Nacrta je istekao. Primljena su 162 pisma, komentara i prijedloga. U testiranju Nacrta sudjelovalo je 115 malih i srednjih društava iz 20 zemalja.
Travanj 2009.	Odboru je predana radna verzija konačnog prijedloga MSFI za MSP za pisane komentare.
Lipanj 2009.	01. lipnja predana je konačna verzija MSFI za MSP Odboru za standarde financijskog izvještavanja na izglasavanje.

Srpanj 2009.	09. srpnja usvojeni su i javno objavljeni Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja društva
--------------	--

Tablica 4: Kronološki raspoređene aktivnosti IASB-a u izradi MSFI-a za mikro, mala i srednja društva

Izvor: IFRS, URL: <http://www.ifrs.org/Pages/default.aspx> [pristupljeno 29.rujna 2016.]

Nisu dio cjelovitih MSFI-a pa se stoga mogu primijeniti i u zemljama koje nisu prihvatile primjenu cjelovitih MSFI-a, a nacionalnim je zakonodavstvom moguće odrediti tko će ih primjenjivati. Namijenjeni su društvima bez javne odgovornosti.³⁰

IASB-ovi SMEs standardi trebali bi:

- pružati jedinstveni set visoko kvalitetnih, razumljivih i provedivih računovodstvenih standarda prikladnih za mala i srednja društva u cijelom svijetu;
- reducirati teret financijskog izvještavanja za ona društva koja žele koristiti IASB-ove standarde;
- biti sastavljeni na istom konceptijskom principu kao i MSFI;
- omogućiti lagani prelazak na kompletne MSFI-e za ona mala i srednja društva koja prerastu svoje okvire ili samostalno odluče da žele koristiti MSFI-e;
- zadovoljiti potrebe korisnika financijskih izvještaja malih i srednjih društava³¹

3.3.2. *Sadržaj SMEs standarda*

IASB-ov set računovodstvenih pravila za mala i srednja društva sadrži 35 odjeljaka, odnosno standarda uključujući predgovor i rječnik pojmova. Navedeni je prikazan u tablici 5:

³⁰ Društvo ima javnu odgovornost ako je izdalo dužničke ili vlasničke vrijednosnice na javnom tržištu ili kada drži imovinu široke grupe vanjskih korisnika (banke, osiguravajuća društva, brokerske kuće, mirovinske fondove)

³¹ Klikovac, A., (2008). Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Harmonizacija financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u EU, str. 107, MATE, Zagreb

Broj standarda	Naziv standarda
	Predgovor
1	Mala i srednja društva
2	Računovodstvena načela i standardi
3	Prezentacija financijskih izvještaja
4	Izvještaj o financijskom položaju
5	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaj o dobiti
6	Izvještaj o promjenama glavnice i izvještaj o sveobuhvatnoj i zadržanoj dobiti
7	Izvještaj o novčanom toku
8	Bilješke uz financijske izvještaje
9	Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji
10	Računovodstvene politike, procjene i pogreške
11	Osnovni financijski instrumenti
12	Ostali financijski instrumenti
13	Zalihe
14	Ulaganja u pridružena društva
15	Ulaganja u zajedničkim pothvatima
16	Ulaganja u nekretnine
17	Nekretnine, postrojenja i oprema
18	Nematerijalna imovina, osim goodwilla
19	Poslovne kombinacije i goodwill
20	Najmovi
21	Rezerviranja i nepredviđeni događaji
22	Obveze i kapital

23	Prihod
24	Državne potpore
25	Troškovi posudbe
26	Plaćanje temeljeno na dionicama
27	Umanjenje imovine
28	Primanja zaposlenih
29	Porez na dobit
30	Učinci promjena tečaja stranih valuta
31	Hiperinflacija
32	Događaji nakon kraja izvještajnog razdoblja
33	Objavljivanje povezanih strana
34	Specijalizirane aktivnosti
35	Prijelaz na MSFI za mala i srednja društva
	Rječnik pojmova

Tablica 5: Sadržaj MSFI za mala i srednja društva

Izvor: IFRS for Small and Medium Sized Entities, URL: <http://www.iasplus.com/en/standards/other/ifrs-for-smes> [pristupljeno 23.rujna 2016.]

Budući da su SMEs standardi izrađeni sa ciljem pojednostavljenja procesa financijskog izvještavanja, pojednostavljeni su zahtjevi za objavljivanje, održavanje i izmjena standarda. U daljnjem tekstu slijedi još nekoliko primjera pojednostavljenja u odnosu na potpune MSFI-e.

Iz potpunog seta MSFI-a izostavljene su teme koje nisu relevantne za mikro, mala i srednja društva, a to su: zarade po dionici, financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine, izvještavanje po segmentu i računovodstveni tretman imovine namijenjene za prodaju.³²

³² Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, Sveučilište u Splitu

Pojednostavljena su i mnoga načela priznavanja i mjerenja koja su navedena u potpunim MSFI-evima, kao npr. financijski instrumenti koji se razvrstavaju u dvije kategorije, navodi se jednostavan način za isknjižavanje te se tako izbjegavaju složeni „testovi prijenosa“ i „testovi zadržavanja kontrole“, te je jednostavnije računovodstvo zaštita. Svi troškovi razdoblja kao i troškovi posudbe trebaju se priznati kao trošak razdoblja u kojem su nastali. Goodwil i ostala nematerijalna imovina s neodređenim vijekom uporabe amortiziraju se tijekom korisnog vijeka trajanja. Ostatak vrijednosti, vijek uporabe i metodu amortizacije za nematerijalnu imovinu treba preispitati samo u slučaju ako je došlo do promjena nakon datuma posljednjih godišnjih financijskih izvještaja.³³

Teme iz MSFI-a koje nisu uključene u SMEs standarde su:

- zarada po dionici,
- financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine,
- računovodstveni tretman imovine namijenjene prodaji,
- poslovni segmenti.

³³ Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, Sveučilište u Splitu

4. MODEL FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA U SLOVENIJI

Mala i srednja društva, kako u svim zemljama članicama EU tako i u Republici Sloveniji (dalje: Slovenija) igraju važnu ulogu u poduzetništvu te poticanju rasta i razvoja gospodarstva.³⁴ Slovenija je pristupila EU 1. svibnja 2004. godine. Prema podacima slovenskog Zavoda za statistiku, udio malih i srednjih društava u svim aktivnim društvima Slovenije, u 2012. godini iznosio je 99,8%.³⁵

4.1. Definiranje malih i srednjih društava u Sloveniji

Prema slovenskom ZTD-u, društva se u Sloveniji klasificiraju prema pravnom obliku na društva osoba (društva s neograničenom odgovornošću, komanditno društvo i trgovačko društvo) i društva kapitala (društva s ograničenom odgovornošću, dionička društva i komanditna dionička društva). Prema veličini se društva na temelju podataka iz bilance za dvije uzastopne godine, klasificiraju prema broju zaposlenika, ostvarenom neto prihodu od prodaje te ukupnoj aktivi na mikro, mala, srednja i velika društva.³⁶

Mikro društvom se prema slovenskom ZTD-u smatra društvo kojemu prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine ne prelazi 10 zaposlenika, neto prihod od prodaje ne prelazi 700.000 eura i vrijednost imovine ne prelazi 350.000 eura.

Malim se društvom smatra društvo koje ne prelazi dva od tri sljedeća navedena kriterija: broj zaposlenih tijekom poslovne godine 50 zaposlenika, neto prihod od prodaje 8.000.000 eura i vrijednost imovine 4.000.000 eura.

Srednjim se društvom smatra društvo koje nije ni mikro ni malo te ne prelazi dva od tri kriterija: prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 250 zaposlenika, neto prihod od prodaje 40.000.000 eura i vrijednost imovine 20.000.000 eura.

³⁴ Republika Slovenija, Statistični urad, URL: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnavigacija/podatki/prikazistaronovico?IdNovice> [pristupljeno 30. rujna 2016.]

³⁵ Ibid.

³⁶ Zakon o gospodarskih družbah, URL: <https://zakonodaja.com/zakon/zgd-1/55-clen-mikro-majhne-srednje-in-velike-druzbe> [pristupljeno 30. rujna 2016.]

Velika društva su sva ona koja prelaze prethodne kriterije za srednja društva, a među njih spadaju i banke, osiguravajuća društva, burze vrijednosnih papira i društva koja imaju obvezu izrade godišnjih konsolidiranih financijskih izvještaja.³⁷

4.2. Primjena slovenskih računovodstvenih standarda

Slovenski računovodstveni standardi (dalje: SRS) su skup pravila profesionalnog ponašanja u području računovodstva, sastavljeni od strane Slovenskog instituta za reviziju (Slovenski inštitut za reviziju) 1993. godine, nakon čega su stupili na snagu 1.1.1994. godine.³⁸ Savez društava računovođa i financijskih djelatnika Slovenije imenovali su Komisiju za pripremu prvih slovenskih računovodstvenih standarda prilikom čega je bilo predloženo 32 standarda. Navedeni standardi analizirali su teme kojih još nije bilo u MSFI-evima poput knjigovodstvenih isprava, vrsta poslovnog rezultata i dr. Značajan novitet za prve standarde je što su uveli revalorizaciju.

Drugi računovodstveni standardi 2001 (dalje: SRS 2001) doneseni su 2001. godine. Proizlaze iz Kodeksa računovodstvenih načela, a djelovati su počeli od 1.1.2002. godine. Temeljne računovodstvene pretpostavke ostale su iste u odnosu na prve računovodstvene standarde, samo su drugačije definirane. Uglavnom se odnose na trgovačka društva, ali ih mogu koristiti i ostale pravne osobe.

Prethodno navedeni SRS 2001 su zamijenjeni trećim slovenskim računovodstvenim standardima 2006 (dalje: SRS 2006) koji su prihvaćeni u rujnu 2005. godine, a počeli su djelovati od 1.1.2006. godine. Novi preokret standarda izazvao je, prije svega, ulazak Slovenije u EU te uvođenje nove valute eura kao sredstva plaćanja. Temelji SRS-eva 2006 su odrednice MSFI-a i četvrta i sedma Direktiva EU.

SRS-evi su prije svega namijenjeni trgovačkim društvima, a mogu ih koristiti i druga društva, te državne organizacije i zavodi, ako to određuju posebni državni propisi. Sva

³⁷ Merila za veličnost podjetja spremenjena z Novim letom, URL: <http://data.si/blog/2015/12/29/velikost-podjetja-2016/> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]

³⁸ Slovenski računovodstveni standardi, URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG2463> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]

društva koja kotiraju na burzi, banke, osiguravajuća društva i određene financijske institucije primjenjuju MSFI-e.³⁹

Sadašnji standardi, usklađeni su sa MSFI-evima, a kao rezultat domaćeg strukovnog istraživanja, cjelovito uređuju sustav vođenja računovodstva jer sadrže strukovna pravila kakva se u MSFI-u ne mogu naći, kao npr. knjigovodstvene isprave, poslovne knjige, izrada računovodstvenih proračuna, računovodstveno obračunavanje i računovodstvene obračune, računovodstveni nadzor i analiza te informacije i dr.⁴⁰

SRS-evi 2006 sadrže ukupno 38 standarda. Od toga opći SRS-evi sadrže 30 standarda, a ostalih 8 spada u posebne SRS-eve, kako je vidljivo u tablici 6. Posebni SRS-evi se bave specifičnostima u organizacijama posebne namjene.⁴¹ Svaki standard sastoji se od uvoda, standarda u užem smislu riječi, definicija nekih stručnih pojmova te pojašnjenja standarda.

SRS-evi od 1 do 19 prikazuju metodu materijalnog objavljivanja ekonomskih kategorija. SRS-evi od 20 do 23 i od 28 do 30 prikazuju metodu rada u pojedinim područjima računovodstva poput financijskog proračuna, knjigovodstva, računovodstvenog nadzora te analiziranja računovodstvenih podataka. SRS-evi od 24 do 27 prikazuju metodu oblika prezentiranja ekonomskih kategorija za eksterno izvještavanje. Društva moraju u svom zakonskom propisu eksternog izvještavanja razmotriti SRS-eve od 1 do 15, od 17 do 19 i od 24 do 27 te drugih odredaba koje se odnose na upoznavanje SRS-eva. Korištenje ostalih SRS-eva nije obavezno, ali se preporučuje prije svega za interne potrebe. Nazivaju se standardima iz formalnih razloga.⁴²

SRS 1 – Materijalna imovina	SRS 16 – Troškovi po vrstama, mjestima i nositeljima
SRS 2 – Nematerijalna imovina i dugoročna aktiva	SRS 17 - Rashodi
SRS 3 – Financijska ulaganja	SRS 18 - Prihodi

³⁹ Kralj, J., Slovenski računovodstveni standardi, Završni rad, RRiF, 2015.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Slovenski inštitut za reviziju, URL: <http://www.si-revizija.si/standardi/slovenski-racunovodski-standardi-srs2006> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]

⁴² Slovenski računovodski standardi, URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG2463> [pristupljeno 2. listopada 2016.]

SRS 4 - Zalihe	SRS 19 – Vrste računa dobiti i gubitka i izvješće o novčanom tijeku
SRS 5 - Potraživanja	SRS 20 – Računovodstveno planiranje i proračuni
SRS 6 – Ulaganje u nekretnine	SRS 21 – Knjigovodstvene isprave
SRS 7 – Novčana sredstva	SRS 22 – Poslovne knjige
SRS 8 - Kapital	SRS 23 – Računovodstveno obračunavanje i računovodstveni obračuni
SRS 9 – Dugoročne obveze	SRS 24 – Oblici bilance za vanjsko poslovno izvještavanje
SRS 10 – Rezerviranja i dugoročna aktivna vremenska razgraničenja	SRS 25 - Oblici računa dobiti i gubitka za vanjsko izvještavanje
SRS 11 – Kratkoročne obveze	SRS 26 – Oblici izvještaja o novčanom tijeku za vanjsko poslovno izvještavanje
SRS 12 – Kratkoročna vremenska razgraničenja	SRS 27 – Oblici izvještaja o promjeni kapitala za vanjsko poslovno izvještavanje
SRS 13 – Troškovi amortizacije	SRS 28 – Računovodstveni nadzor i nadzor vođenja računovodstva
SRS 14 – Troškovi materijala i usluga	SRS 29 – Računovodstveno analiziranje
SRS 15 – Troškovi rada i naknade zaposlenicima	SRS 30 – Računovodstveno izvještavanje
SRS 33 - Računovodstvena rješenja u društvima i invalidskim organizacijama	SRS 37 - Računovodstvena rješenja u poduzećima u stečaju ili likvidaciji
SRS 34 – Računovodstvena rješenja u zadrugama	SRS 38 – Računovodstvena rješenja u uzajamnim fondovima

SRS 35 – Računovodstveno praćenje gospodarskih javnih službi	SRS 39 – Računovodstvena rješenja za male samostalne poduzetnike pojedince
SRS 36 – Računovodstvena rješenja u neprofitnim organizacijama – pravnih osoba posebnog prava	SRS 40 – Računovodstvena rješenja u socijalnim poduzećima

Tablica 6: Prikaz općih i posebnih SRS-eva

Izvor: Zveza RFR.si, Slovenski računovodski standardi, URL: <http://www.zvezarfr.si/zakonodaja/predpisi/slovenski-racunovodski-standardi> [pristupljeno 2. listopada 2016.]

Na temelju nove računovodstvene Direktive 2013/34EU, izmijenjen je slovenski ZTD pa se stoga moraju mijenjati i računovodstveni standardi. Novi SRS-evi 2016 prihvaćeni su 22.10.2015. godine od strane stručnog odbora Slovenskog instituta za reviziju te su novi standardi dobili i suglasnost ministra financija, ministra gospodarstva i ministra poljoprivrede. Između ostaloga, novi SRS-evi 2016 donose drugačiju sistematiziranost i pojednostavljenje standarda, kao i promjene nekih pravila mjerenja i vrednovanja, prije svega, imovine.⁴³

4.3. Priznavanje imovine i obveza prema slovenskim računovodstvenim standardima

Prema slovenskim računovodstvenim standardima imovina je ukupna vrijednost resursa koju društvo koristi za obavljanje djelatnosti u svrhu stjecanja dobiti. Dijeli se na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Obveze su „tuđi“ izvori imovine koji se najčešće dijele prema kriteriju ročnosti na dugoročne i kratkoročne obveze.

4.3.1. Utvrđivanje vrijednosti imovine

Dugotrajna imovina dijeli se na materijalnu i nematerijalnu imovinu. Dugotrajna materijalna imovina predstavlja imovinu koju društvo ima u vlasništvu ili financijskom najmu ili na bilo koji drugi način kontrolira i koristi u stvaranju proizvoda ili usluge, leasing ili u administrativne svrhe te se očekuje da će se koristiti u tu svrhu više od jednog

⁴³ Kralj, J., Slovenski računovodstveni standardi, Završni rad, RRIIF, 2015.

obračunskog razdoblja.⁴⁴ Dijeli se na: zemljišta, zgrade, proizvodnu opremu, drugu opremu i biološku imovinu te se razvrstava na imovinu u pripremi i imovinu u uporabi.

Dugotrajna materijalna imovina se prema SRS-u 1 vrednuje prema metodi troška nabave ili metodi revalorizacije. Društvo samo mora odrediti koju će metodu odabrati za vrednovanje te istu definirati u svojim računovodstvenim politikama.

Trošak nabave npr. kod postrojenja i opreme sadrži kupovnu vrijednost nakon odbitka popusta, troškove prijevoza, montažu, demontažu, carinu te troškove posudbe i ostale troškove koji se izravno pripisuju dovođenju imovine na mjesto namijenjeno za upotrebu.

Dugotrajna materijalna imovina stečena od strane državne potpore ili donacije, vrednuje se prema trošku nabave ako je poznato, a ako nije onda po fer vrijednosti.

U trošak nabave imovine izgrađene ili proizvedene u vlastitoj izvedbi mogu se uključiti i troškovi posudbe koji su povezani sa izgradnjom ili proizvodnjom te vrste imovine, ali samo kada izgradnja ili proizvodnja te imovine traje duže od godinu dana.

Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine je promjena knjigovodstvene vrijednosti zbog upotrebe modela revalorizacije.⁴⁵ Prema metodi revalorizacije dugotrajna materijalna imovina čiju je fer vrijednost moguće pouzdano izmjeriti, iskazuje se u revaloriziranom iznosu, koji čini njegova fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za svaki kasniji ispravak vrijednosti i kasnije akumulirane gubitke od umanjenja. Revalorizaciju je potrebno obavljati dovoljno redovito kako se knjigovodstvena vrijednost ne bi znatno razlikovala od one koja se utvrđuje uporabom fer vrijednosti na datum bilance. Fer vrijednost zemljišta i zgrada utvrđuje se na temelju tržišne vrijednosti, koju obično procjenjuju ovlaštene procjenitelji na način koji se temelji na međunarodnim standardima procjene vrijednosti.⁴⁶

Nematerijalna imovina su nenovčana sredstva, koja u pravilu fizički ne postoje te su neopipljiva. Uključuje dugoročne odgođene troškove razvoja, ulaganja u stečena prava industrijskog vlasništva i drugih prava, licence, koncesije, patente, dobro ime (Goodwill)

⁴⁴ Slovenski računovodski standardi, URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG2463>

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Kralj, J., Slovenski računovodstveni standardi, Završni rad, RRiF, 2015.

stečenog društva. Dijeli se na imovinu sa ograničenim korisnim vijekom trajanja i imovinu sa neograničenom vijekom trajanja.⁴⁷

Prema SRS-u 2 nematerijalna imovina se vrednuje prema metodi troška nabave ili prema metodi revalorizacije te svako društvo mora samo odabrati metodu i primjenjivati u svojim računovodstvenim politikama.

Nematerijalna imovina koja ispunjava uvjete za priznavanje, početno se priznaje po trošku nabave. Trošak uključuje uvoz i nepovratne poreze nakon odbitka poreza i rabata, te sve izravne troškove za imovinu u pripremi i njezinu namjeravanu upotrebu. Nabavnu vrijednost također obuhvaćaju i troškovi zaduživanja u svrhu stvaranja nematerijalnog sredstva.

Trošak nabave nematerijalne imovine koja je razvijena u društvu obuhvaća neposredne troškove koji su nastali zbog njezine izrade te troškove koji se mogu posredno pripisati njezinoj izradi. U trošak nabave mogu se uključiti i troškovi posudbe nastali u vezi sa nastankom nematerijalne imovine.

Knjigovodstvena vrijednost nematerijalne imovine sa ograničenim korisnim vijekom uporabe smanjuje se amortizacijom koja počinje kada se nematerijalna imovina sa ograničenim korisnim vijekom uporabe daje na raspolaganje za uporabu.

Goodwill se prema može iznimno amortizirati kroz 5 godina linearnom metodom, u slučaju kada se korisnost goodwilla ne može pouzdano izmjeriti.

Prema novim SRS-evima 2016 nematerijalna imovina se ne može revalorizirati, već se može testirati na umanjenje vrijednosti.⁴⁸

Financijska ulaganja (financijska imovina) su novčana sredstva koja društvo ulaže u različite oblike imovine radi ostvarivanja finansijskih prihoda, koji se razlikuju od poslovnih prihoda ostvarenih od prodaje proizvoda ili pružanja usluga u okviru svoje redovne djelatnosti.⁴⁹ U bilanci se prikazuje kao kratkoročna (do jedne godine) ili

⁴⁷ Sredstvo ima neograničeni korisni vijek uporabe, ako poduzeće na osnovi proučavanja svih važnih faktora utvrdi da nema predvidivog razdoblja u kojem se očekuje da će imovina stvarati čiste novčane tokove za poduzeće.

⁴⁸ Izobraževalna hiša Cilj. URL: <http://www.ihc.si/blog/24/8/2015/julij-2015-je-pomemben-za-slovensko-raunovodsko-stroko> [pristupljeno 3. listopada 2016.]

⁴⁹ Slovenski računovodski standardi, URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG4192> [pristupljeno 4. listopada 2016.]

dugoročna (više od jedne godine) imovina. U financijsku imovinu uključuju se ulaganja u kapital drugih društava ili u financijske obveznice drugih društava, države, općina ili drugih izdavatelja.

Financijska imovina se prema SRS-u 3 pri početnom priznavanju klasificira kao: financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, financijska imovina koja se drži do dospijeca, ulaganja u zajmove (ali ne robne kredite) ili financijska imovina raspoloživa za prodaju. Priznatu financijsku imovinu koja je za ulaganje, društvo pri početnom priznavanju treba priznati po fer vrijednosti.

Na svaki datum bilance treba ocijeniti postoji li kakav dokaz o umanjenju financijske imovine pojedinačno ili grupno. Ukoliko postoji, potrebno je smanjiti vrijednost financijske imovine. Fer vrijednost financijske imovine podrazumijeva cijenu na tržištu vrijednosnih papira.

Dobit ili gubitak od vrednovanja financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti priznaje se u računu dobiti i gubitka kao financijski prihod ili rashod.

Dobit ili gubitak ostvaren od financijske imovine raspoložive za prodaju, priznaje se u kapitalu kao povećanje (dobit) ili smanjenje (gubitak).

Kamate obračunane prema metodi efektivnih kamata priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Dividenda se priznaje u računu dobiti i gubitka kada društvo ostvari pravo na isplatu dividende.

SRS-evi 2016, temeljitije uređuju način utvrđivanja smanjenja vrijednosti financijske imovine. Tako vrijednost financijske imovine koja je razvrstana kao raspoloživa za prodaju također može biti smanjena ako dođe do značajnog i dugotrajnog smanjenja fer vrijednosti u odnosu na nabavnu vrijednost. Značajnim smanjenjem smatra se smanjenje fer vrijednosti za više od 20% niže od nabavne vrijednosti. Dugotrajno smanjenje je smanjenje u razdoblju dužem od 12 mjeseci.⁵⁰

⁵⁰ Odar, M., Osnutak novih SRS 2016. IKS: Revija za računovodstvo in finance, XLII, (8. i 9.), str. 81-88.

4.3.2. Utvrđivanje vrijednosti obveza

Prema slovenskim računovodstvenim standardima obveze društva predstavljaju obveze u vezi financiranja vlastite imovine, koja mora biti vraćena ili podmirena u gotovini. Kao posebna vrsta obveza smatraju se odgođene porezne obveze. Obveze se dijele na dugoročne (više od jedne godine) i kratkoročne (manje od jedne godine). Dugoročne obveze su podijeljene na dugoročne financijske obveze i dugoročne poslovne obveze. Kratkoročne obveze se dijele na kratkoročne financijske obveze i kratkoročne poslovne obveze. Dugoročne i kratkoročne obveze se u bilanci priznaju kada je vjerojatno da će zbog podmirenja obveza doći do smanjenja stavke koja omogućuje gospodarsku korist i kada se iznos za podmirenje obveza može pouzdano izmjeriti.

Vrednovanje obveza uređeno je u SRS-u 9, SRS-u 10 i SRS-u 11.

Dugoročne obveze početno se priznaju u svotama koje su navedene na vjerodostojnim ispravama koje potvrđuju primitak novčanih sredstava ili primitak materijalne imovine s dužim rokom otplate. Obveze koje se odnose na izdavanje dužničkih vrijednosnih papira, priznaju se kada prvi kupci izvrše uplatu. Navedene obveze obično se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Rezervacije su prema SRS-u 10 sadašnje obveze neodređenog iznosa ili vremena. Od drugih dugoročnih obveza razlikuju se po tome jer su neizvjesne glede nastanka ili iznosa budućih izdataka za plaćanje. Uvjeti za priznavanje rezerviranja su dugoročne obveze koje su rezultat prošlih događaja i kada je vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa koji omogućuju gospodarsku korist te ako se svota rezerviranja može pouzdano odrediti.⁵¹

Kratkoročne obveze obično se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope. Obveze po kreditima početno se priznaju u iznosima evidentiranim u relevantnim dokumentima koji su u slučaju financijskih obveza, dokaz primitka novca ili otkupa, u slučaju poslovnih dugova ili primitka proizvoda ili robe, ili za usluge ili radova izvedenih ili nastalih troškova, troškova u udjelu dobiti i gubitka kao i primitak dugotrajne materijalne imovine sa dužim rokom otplate.

⁵¹ Kralj, J., Slovenski računovodstveni standardi, Završni rad, RRiF, 2015.

5. MODEL FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA ZA MALA I SREDNJA DRUŠTVA U VELIKOJ BRITANJI

U Velikoj Britaniji mala i srednja društva od velikog su značaja za gospodarstvo. Prema podacima iz 2015. godine, mala društva čine 99,3% svih društava privatnog sektora, a 99,9% su mala i srednja društva, dok je ukupan broj zaposlenih u istim 15,6 milijuna zaposlenih, 60% u odnosu na društva privatnog sektora Velike Britanije.⁵² Velika Britanija je postala članicom EU 1973. godine te je prva zemlja u svijetu koja je razvila računovodstvenu profesiju u onom obliku u kojem postoji danas.

5.1. Definiranje malih i srednjih društava u Velikoj Britaniji

Prema pravnom obliku društva se u Velikoj Britaniji klasificiraju kao: trgovac pojedinac, poslovno partnerstvo, društvo s ograničenom odgovornošću i komanditno društvo. Zakon o društvima klasificira društva na mala, srednje velika i velika društva prema prosječnom broju zaposlenih tijekom poslovne godine, ukupnom prihodu i ukupnoj aktivi.

Malim se društvom smatra društvo koje ima prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 50 zaposlenika, ukupan prihod 8.130.400,81 eura i ukupnu aktivu 4.065.200,40 eura te ako ispunjava dva od tri navedena kriterija u dvije uzastopne godine ili u prvoj poslovnoj godini društva.

Srednje velika društva su ona koja imaju prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine 250 zaposlenika, ukupan prihod 33.102.346,14 eura i ukupnu aktivu 16.551.173,07 eura te također ako ispunjavaju dva od tri navedena kriterija u dvije uzastopne godine ili u prvoj poslovnoj godini društva.

⁵² Business Population Estimates for the UK and Regions in 2015., URL: <http://www.fsb.org.uk/media-centre/small-business-statistics> [pristupljeno 11. listopada 2016.]

Velikim se društvom smatraju društva koja nisu niti mala niti srednja te moraju prelaziti dva od tri prethodno navedena kriterija za srednja društva u dvije uzastopne godine ili u prvoj poslovnoj godini društva.⁵³

Javna društva i određena društva u reguliranom sektoru ne mogu se klasificirati kao mala i srednje velika društva, kao i društva koja su dio grupe koja ima javna društva ili društva iz reguliranog sektora.⁵⁴

5.2. Primjena standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja društva Velike Britanije

U Velikoj Britaniji mala i srednja društva primjenjuju FRSSE-ve. Usvajanje standarda započelo je s usvajanjem računovodstvenih načela izdanih od strane Instituta ovlaštenih računovođa do osnivanja Odbora za računovodstvene standarde (Accounting Standards Committee, dalje: ASC). FRSSE-ve 1997. godine nakon održanih rasprava i skiciranih financijskih izvještaja donosi i izdaje ASB, a do tada su najvažniju ulogu imale četvrta i sedma Direktiva.

Prihvaćena je politika usklađivanja MSFI-a i britanskih računovodstvenih standarda (Generally accepted accounting Principles, dalje: UK GAAP), pa tako FRSSE-vi sadrže i računovodstvene zahtjeve iz istih i UITF-ovih (Sažetak o hitnim pitanjima) pregleda koji su pojednostavljeni za korištenje manjim društvima. UK GAAP-ovi sadrže: Standarde računovodstvene prakse (dalje: SSAP), FRS-eve i UITF-ove. FRSSE-vi sadrže 20 standarda kao što je vidljivo u tablici 7.

⁵³ Klikovac, A., (2008), Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Financijsko izvještavanje u EU - pregled po zemljama, str. 176, MATE, Zagreb

⁵⁴ Ibid.

FRSSE 1 – Područje primjene	FRSSE 11 – Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
FRSSE 2 – Osnove	FRSSE 12 – Financijski instrumenti, kapital i isplata od dionica
FRSSE 3 – Račun dobiti i gubitka	FRSSE 13 – Strane valute
FRSSE 4 – Priznavanje prihoda	FRSSE 14 – Događaji nakon datuma bilance
FRSSE 5 – Izvještaj o sveobuhvatnim dobitcima i gubitcima	FRSSE 15 – Odnos sa povezanim stranama
FRSSE 6 – Dugotrajna imovina i goodwill	FRSSE 16 – Konsolidirana financijska izvješća
FRSSE 7 – Najmovi	FRSSE 17 – Naknada direktoru
FRSSE 8 – Kratkotrajna imovina	FRSSE 18 – Izvještaj direktora
FRSSE 9 – Oporezivanje	FRSSE 19 – Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe
FRSSE 10 - Mirovine	FRSSE 20 – Povlačenje FRSSE-va

Tablica 7: Prikaz FRSSE-va

Izvor: Financial Reporting Standard for Smaller Entities (effective January 2015), URL: [https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE-\(effective-January-2015\).pdf](https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE-(effective-January-2015).pdf) [pristupljeno 11. rujna 2016.]

Prema uredbi EU od 1. siječnja 2005. godine, sva društva koja kotiraju na burzi trebaju sastavljati konsolidirane financijske izvještaje prema zahtjevima MSFI-a. Sva ostala društva mogu primjenjivati MSFI-e ili računovodstvene standarde FRS-eve.

5.3. Priznavanje imovine prema FRSSE-vima

Dugotrajna materijalna imovina se prema FRSSE-vima početno vrednuje po trošku nabave, amortizira kroz vijek uporabe i testira na umanjenje. Početna knjigovodstvena vrijednost neke dugotrajne imovine dobivene na dar ili kao donaciju, je njezina trenutna vrijednost niža od troška zamjene i nadoknadivog iznosa na datum primitka. Troškovi koji se mogu izravno pripisati dovođenju dugotrajne materijalne imovine u rad, primjerenom stanju za upotrebu, moraju biti uključeni u vrijednost te imovine. Ostali troškovi se ne uključuju vrijednost imovine.

Dugotrajna materijalna imovina naknadno se može revalorizirati. Revalorizacijski dobitci priznaju se u izvještaju o ukupno priznatim dobitcima i gubitcima, a revalorizacijski gubitci uzrokovani samo promjenom tržišne cijene također se priznaju u izvještaju o ukupno priznatim dobitcima i gubitcima dok knjigovodstvena vrijednost dosiže svoju deprecijaciju povijesnog troška. Ostali gubitci se priznaju u računu dobiti i gubitka.⁵⁵

Ulaganja u nekretnine priznaju se po tržišnim vrijednostima i ne amortiziraju se, već se promjene vrijednosti evidentiraju kao revalorizacijske pričuve.

Dugotrajna nematerijalna imovina početno se vrednuje prema trošku nabave. Amortizira se kroz vijek uporabe, a naknadno se može provesti i revalorizacija.

Izdaci za istraživanje se vrednuju kao rashod u razdoblju u kojem su nastali, a izdaci za razvoj se u nekim slučajevima kapitaliziraju. Goodwill i druga nematerijalna imovina se mogu kapitalizirati i otpisati u roku od maksimalno 20 godina. Koristi se linearna metoda amortizacije, a mogu se koristiti i druge metode. Ako se goodwill otpisuje u dužem roku, treba se testirati na umanjenje. Interno dobiveni goodwill ne priznaje se kao imovina.

⁵⁵ Financial Reporting Council, URL: <https://www.frc.org.uk/Our-Work/Corporate-Governance-Reporting/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE.aspx> [pristupljeno 11. rujna 2016.]

6. ZAKLJUČAK

Kako bi mala i srednja društva što bolje i uspješnije poslovala, uvode se različite klasifikacije, harmonizacija financijskih izvještaja te SMEs standardi za mala i srednja društva. Nova računovodstvena Direktiva 2013/34EU uz postojeće kategorije društava uključuje novu kategoriju nazvanu „mikro društva“. Nova računovodstvena Direktiva 2013/34EU donesena je s namjerom smanjenja administrativnog opterećenja za mala i srednja društva te povećanja usporedivosti financijskog izvještavanja.

Harmonizacijom računovodstvene regulative stvoreno je jedinstveno konkurentno europsko tržište i efikasno, integrirano tržište kapitala za EU. MSFI-evima se harmonizira proces financijskog izvještavanja za mikro, mala i srednja društva, a nastali su kao posljedica kritika i nedostataka koje su „veliki“ MSFI-evi imali u primjeni za mala i srednja društva. Obvezna primjena MSFI-a je od 1.1.2005. godine za sva društva koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje i uglavnom društva koja kotiraju na financijskom tržištu EU prilikom sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja.

Mala i srednja društva širom svijeta igraju važnu ulogu za gospodarstvo. Kao primjer u ovom završnom radu opisani su modeli financijskog izvještavanja u Sloveniji i Velikoj Britaniji te se može zaključiti da su prema pravnoj klasifikaciji i prema klasifikaciji njihovih zakona vidljivo različite zemlje te se razlikuju i modeli vrednovanja imovine.

7. POPIS LITERATURE

1. Business Population Estimates for the UK and Regions in 2015., URL: <http://www.fsb.org.uk/media-centre/small-business-statistics> [pristupljeno 11. listopada 2016.]
2. Cirkveni Filipović, T., Predavanje-prezentacija: Harmonizacija financijskog izvještavanja i razlike u financijskom izvještavanju zemalja članica EU, RRiF, Zagreb, 2015.
3. Cirkveni, Tamara, Što donosi nova računovodstvena Direktiva 2013/34/EU, RRiF, br. 12/13
4. Direktiva 2013/34, URL: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2014/11_Gulin_2014.pdf, [pristupljeno 2. rujna 2016.]
5. Eur-Lex, Directive 2013/34 EU of the European Parliament and of the Council, URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034> [pristupljeno 29. rujna 2016.]
6. Europski parlament, URL: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.2.html [pristupljeno 23. rujna 2016.]
7. Financial Reporting Council, URL: <https://www.frc.org.uk/Our-Work/Corporate-Governance-Reporting/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE.aspx> [pristupljeno 11. rujna 2016.]
8. Financial Reporting Standard for Smaller Entities (effective January 2015), URL: [https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE-\(effective-January-2015\).pdf](https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/Accounting-and-Reporting-Policy/FRSSE-(effective-January-2015).pdf) [pristupljeno 11. rujna 2016.]
9. Gulin, D., Razvoj računovodstvene regulative u svijetu i Republici Hrvatskoj, Raspoloživo na: URL: http://web.efzg.hr/dok/RAC/Razvoj_regulative_u_svijetu.RH.pdf, [pristupljeno 19. Rujna 2016.]
10. IASB, raspoloživo na: URL: https://www.google.hr/međunarodni_odbor_za_računovodstvene_standarde [pristupljeno 5. rujna 2016.]

11. IFRS, URL: <http://www.ifrs.org/Pages/default.aspx> [pristupljeno 29.rujna 2016.]
12. IFRS Small and Medium Sized Entities, URL: <http://www.iasplus.com/en/standards/other/ifrs-for-smes> [pristupljeno 23.rujna 2016.]
13. Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, 2014. godina, URL:<http://www.cepor.hr/nova/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2014-HR-web.pdf> [pristupljeno 23.rujna 2016.]
14. Klikovac, A. (2008.), U: Njavro, Đ., ur., Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji, Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb, 2008.
15. Mamić Sačer, I., Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja, URL: <http://web.efzg.hr/dok/RAC/kzager//Predavanje%206.pdf> [pristupljeno 29.rujna 2016.]
16. Marenić, D., Zukolo, A., Međunarodni računovodstveni standardi u funkciji regulacije međunarodnog tržišta kapitala, Seminarski rad, Osijek, 2014.
17. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Hanfa, Raspoloživo na: URL:
<http://www.hanfa.hr/MeunarodniračunovodstvenistandardiiMeđunarodnistandardifinancijskog.pdf>
18. Merila za velikost podjetja spremenjena z Novim letom, URL:
<http://data.si/blog/2015/12/29/velikost-podjetja-2016/> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]
19. Mrša, J., Računovodstveni standardi za mala i srednje velika poduzeća, zbornik radova, simpozij HZRIF, Pula, svibanj 2004.
20. Odar, M., Osnutek novih SRS 2016. IKS: Revija za računovodstvo in finance, XLII, (8. i 9.), str. 81-88.

21. Povijesni razvoj računovodstva, URL: <https://www.google.hr/search?q=razvojracunovodstvene+regulative> [pristupljeno 29.rujna 2016.]
22. Ramljak, B., Stanje i perspektive razvoja financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća u Hrvatskoj, URL: <https://www.google.hr/search?pojam=smes-standarda> [pristupljeno 21.rujna 2016.]
23. Ramljak, B., Žager K., Stanje i razvoj financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća u RH i EU, Raspoloživo na: URL: <https://www.google.hr/urlIRamljakZagerclanakRIF2013>. [pristupljeno 21. rujna 2016.]
24. Republika Slovenija, Statistični urad, URL: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/podatki/prikazistaronovico?IdNovice> [pristupljeno 30. rujna 2016.]
25. Slovenski računovodstveni standardi, URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG2463> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]
26. Slovenski inštitut za reviziju, URL: <http://www.si-revizija.si/standardi/slovenski-racunovodski-standardi-srs2006> [pristupljeno: 30. rujna 2016.]
27. Tadijančević, S., Usklađenost financijskog izvještavanja i revizije u Hrvatskoj s pravnom stečevinom EU-a, zbornik radova XL. Simpozija HZRIF, Pula, 2005.
28. UNCTAD, raspoloživo na: URL: https://sh.wikipedia.org/wiki/Konferencija_UN_o_trgovini_i_razvoju
<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63183> [pristupljeno 5. rujna 2016.]
29. UNCTAD, Raspoloživo na: URL: <http://unctad14.org/EN/Pages/The-Conference.aspx> [pristupljeno 23.rujna2016.]

30. Zakon o računovodstvu, Pročišćeni tekst, NN 78/15, 134/15, URL:
<http://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-racunovodstvu> [pristupljeno 23.rujna 2016.]
31. Zakon o gospodarskih družbah, URL: <https://zakonodaja.com/zakon/zgd-1/55-clen-mikro-majhne-srednje-in-velike-druzbe> [pristupljeno 30. rujna 2016.]
32. Zveza RFR.si, Slovenski računovodski standardi, URL:
<http://www.zvezarfr.si/zakonodaja/predpisi/slovenski-racunovodski-standardi>
[pristupljeno 2. listopada 2016.]

8. POPIS SLIKA I TABLICA

1. Tablica 1: Kriteriji za definiranje društava prema Zakonu o računovodstvu
2. Tablica 2: Struktura poslovnih subjekata u EU
3. Tablica 3: Klasifikacija poslovnih subjekata prema definiciji Europske komisije
4. Tablica 4: Kronološki raspoređene aktivnosti IASB-a u izradi MSFI-a za mikro, mala i srednja društva
5. Tablica 5: Sadržaj MSFI za mala i srednja društva
6. Tablica 6: Prikaz općih i posebnih SRS-eva
7. Tablica 7: Prikaz FRSSE-va